

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

Nr. 761 Prot.

Tiranë, më 16.05.2024

V E N D I M

Nr. 138, Datë 16.05.2024

Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi¹, bazuar në nenin 32, pika 1, gërma “a”, të ligjit nr.10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar², mori në shqyrtim ankesën nr. 96, datë 03.05.2024, të paraqitur nga z.A.K, kundër Inspektoriatit Kombëtar të Monitorimit të Territorit (IKMT) në të cilën pretendohet diskriminim për shkak të “aftësisë së kufizuar”.

Në përfundim të shqyrtimit paraprak të ankesës, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

K O N S T A T O I:

I. Parashtrimi i fakteve sipas subjektit ankues.

Bazuar në ankesën e paraqitur pranë Komisionerit, ankuesi A.K, parashtron si vijon: “Unë jam A.K, person me aftësi të kufizuara. Së bashku me bashkëshorten kemi pasur një rulotë në plazhin e Velipojës. Ne kemi ushtruar aktivitetin tonë si shitës ambulant me leje dhe si taksapagues të rregullt çdo vit. Këtë vit më datë 25, IKMT ndërmoi një aksion të befasishëm në zonën e plazhit pa asnjë paralajmërim dhe dhunoi rulotën, duke e shembur dhe shkatërruar, pa më sjellë asnjë njoftim paraprak. Unë jam një person i valid dhe kjo është e vetmja mënyrë me të cilën siguroj të ardhura për familjen time. Unë ndihem i diskriminuar për shkak të aftësisë time të kufizuar, sepse si invalid duhet të mbështetem për faktin se po mbijetoj me mundësitë e mia dhe duke paguar çdo taksë në shtet lidhur me aktivitetin tim dhe jo të më dhunohet objekti dhe ta shkatërroj në atë mënyrë. Theksoj që objekti është prishur pa praninë time dhe kanë dëmtuar edhe mallin që ka qenë brenda.”

¹ Në vijim do t'i referohemi me shkurtesën Komisioneri.

² Në vijim do t'i referohemi me shkurtesën LMD.

Përfundimisht ankuesi kërkon nga Komisioneri konstatimin e diskriminimit dhe lejimin e tij që të vazhdojë ushtrimin e aktivitetit.

II. Procedura e ndjekur nga Komisioneri për shqyrtimin e ankesës.

Bazuar në aktet e vendosura në dispozicion nga ankuesi, rezulton se, ankuesi A.K është i datëlindjes 17.08.1967. Sipas librezës së lëshuar nga Shoqata e Invalidëve të Punës të Shqipërisë, ankuesi është vlerësuar si person me aftësi të kufizuara, me shkallë invaliditeti të plotë, për periudhën 31.12.2023 – 31.12.2024.

Referuar shkresës me nr.8794 prot datë 25.04.2024 me lëndë “Kthim përgjigje”, të Bashkisë Shkodër, drejtuar shtetases Sh.K, rezulton se, nëpërmjet kërkesës me nr.praktike 4296 datë 08.04.2024, kjo shtetase ka kërkuar leje për të ushtruar aktivitetin si shitës ambulant. Nëpërmjet shkresës së sipërcituar, Bashkia Shkodër, ka informuar shtetasen Sh.K se: *“Bashkia Shkodër po harton rregullore për shfrytëzimin e hapësirave publike e cila do të specifikojë kushtet dhe kriteret e nevojshme. Sa më sipër, deri në miratimin e kësaj rregulloreje, kërkesa juaj refuzohet.”*

Referuar shkresës me nr.praktike 5545, datë 26.04.2024, rezulton se shtetasja Sh.K i është drejtuar Bashkisë Shkodër me një kërkesë për zhvendosjen e kioskës në plazhin e Velipojës, në anën tjetër të rrugës, biznes për të cilin pretendon se ka shlyer detyrimet çdo vit.”

Nga ana e ankuesit janë depozituar në cilësinë e provës edhe disa pamje fotografike ku pasqyrohen pamje të një objekti tip “kioskë” në gjendje të shkatërruar.

Ankuesi ka paraqitur pranë Komisionerit, ankesën 96 regj., datë 03.05.2024 kundër Inspektoriatit Kombëtar të Monitorimit të Territorit (IKMT) duke pretenduar se është diskriminuar për shkak të aftësisë së kufizuar dhe ka kërkuar që të lejohet të vazhdojë aktivitetin e tij.

Nga shqyrtimi paraprak i ankesës dhe bazuar në nenin 33, pika 4, germa “b” të ligjit nr. 10221/2010 *“Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”*, të ndryshuar, ku parashikohet se: *“4. Ankesa nuk pranohet nëse:b) është e papajtueshme me dispozitat e këtij ligji;”*, Komisioneri vlerëson se ankesa nuk duhet të pranohet pasi është e papajtueshme me dispozitat e këtij ligji, bazuar në arsyetimin vijues:

Parimi i barazisë para ligjit dhe i mosdiskriminimit, sanksionohet nga Kushtetuta në nenin 18, si një parim i përgjithshëm që përshkon të gjitha të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, prandaj ai duhet të gjejë shprehjen e tij në të gjithë legjislacionin shqiptar si dhe të zbatohet nga të gjithë, si nga institucionet edhe nga individët. Gjykata Kushtetuese në disa vendime të saj ka interpretuar nenin 18 të Kushtetutës, si dhe ka theksuar se parimi i barazisë synon që të gjithë të jenë të barabartë në ligj dhe përpara ligjit, jo vetëm në të drejtat themelore të parashikuara në Kushtetutë por edhe në të drejtat e parashikuara nga ligjet e tjera në fuqi. Gjykata është shprehur se : *“Barazia në ligj dhe para ligjit nuk do të thotë që të ketë zgjidhje të njëjllota për individë ose*

kategori personash që janë në kushte objektivisht të ndryshme. Barazia përpara ligjit dhe në ligj presupozon barazinë e individëve që janë në kushte të barabarta”, si dhe “ Vetëm në raste përjashtimore dhe për shkaqe të arsyeshme dhe objektive mund të përligjet trajtimi i ndryshëm i kategorive të caktuara që përfitojnë nga kjo e drejtë” (shih vendimet nr.39, datë 16.10.2007, nr. 4 datë 12.02.2010, nr. 34, datë 20.12.2015, të Gjykatës Kushtetuese)

Neni 14 i Konventës Evropiane për Drejtat e Njeriut (KEDNJ), ndalon diskriminimin në gëzimin e të drejtave dhe lirive të përcaktuara në të, ndërkohë që Protokolli 12-të i KEDNJ-së, i cili është ratifikuar nga Shqipëria, ndalon diskriminimin në lidhje me “gëzimin e çdo të drejte të parashtruar nga ligji” dhe kështu ofron mbrojtje më të madhe se sa neni 14, i cili lidhet vetëm me të drejtat e garantuara nga KEDNJ-ja. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), në mënyrë të vazhdueshme ka interpretuar se “diskriminimi” do të thotë që të trajtosh ndryshe pa një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, persona të cilët ndodhen në situata të ngjashme dhe diferenca në trajtim, nuk bazohet në ndonjë justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, domethënë, se trajtimi i diferencuar nuk ndjek një qëllim legjitim dhe nuk ekziston një marrëdhënie e arsyeshme të proporcionalitetit ndërmjet mjeteve të përdorura dhe qëllimit që synohet të realizohet. Sipas GJEDNJ, e drejta për të mos u diskriminuar e garantuar nga KEDNJ, gjithashtu çenohet kur pa një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm shtetet dështojnë që të trajtojnë ndryshe personat situata e të cilëve objektivisht e ndryshme.

Ligji Nr. 10 221/2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, i ndryshuar, rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me një listë të hapur shkaqesh, duke parashikuar në mënyrë të ndrejtëpërdrejtë mbrojtjen nga diskriminimi për shkakun e aftësisë së kufizuar, të pretenduar nga ankuesi, duke sanksionuar në nenin 1, të tij se: “Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër.”

Bazuar në nenin 3, pika 1, të Ligjit nr. 10221/2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar, diskriminimi përcaktohet si : “*çdo dallim, përjashtim, kufizim apo preferencë, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim apo pasojë pengesën apo bërjen e pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët, të të drejtave e lirive themelore të njohura me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, me aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe me ligjet në fuqi.*”

Sipas ligjit, diskriminimi mund të shfaqet në disa forma, ndër të cilat, në formën e “*Diskriminimit i drejtëpërdrejtë*”, e cila është ajo formë diskriminimi që ndodh kur një person ose grup personash trajtohen në mënyrë më pak të favorshme sesa një person tjetër, ose një grup

tjetër personash në një situatë të njëjtë a të ngjashme, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji (neni 3/2) ose në formën e “*Diskriminimit të tërthortë*” e cila është ajo formë diskriminimi që ndodh kur një dispozitë, kriter ose praktikë, e paanshme në dukje, do ta vinte një person ose grup personash në kushte më pak të favorshme për shkaqet e parashtruara në nenin 1 të këtij ligji në raport me një tjetër person ose grup personash, kur ajo dispozitë, kriter a praktikë nuk justifikohet objektivisht nga një synim i ligjshëm, ose kur mjetet e arritjes së këtij synimi ose nuk janë të përshtatshme, ose nuk janë të domosdoshme dhe në përpjesëtim të drejtë me gjendjen që e ka shkaktuar atë (neni 3/7). Ndërkohë, sipas nenit 6, të ligjit, trajtimi i ndryshëm është i përligjur dhe ndalimi i diskriminimit i përshtatshëm nga ky ligj nuk zbatohet në raste kur ka një qëllim objektivisht të justifikueshëm dhe të përligjur në bazë të Kushtetutës, të marrëveshjeve apo akteve ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë dhe legjislacioni në fuqi.

Në thelb të diskriminimit, është trajtimi i diferencuar dhe më pak i favorshëm, i shfaqur qoftë në formën e *dallimit, kufizimit, përjashtimit ose preferencës* dhe që ka për bazë një nga shkaqet e mbrojtura nga ligji. Pra, jo çdo diferencë në trajtim apo trajtim më pak i favorshëm gëzon mbrojtje nga ligji. Mbrojtja nga diskriminimi sipas ligjit garantohet vetëm për ato diferenca në trajtim apo trajtime më pak të favorshme që kanë për bazë një nga shkaqet e mbrojtura. Në mungesë të një shkakut të mbrojtur, jo çdo diferencë në trajtim apo trajtim i pafavorshëm konsiderohet diskriminim sipas ligjit. Gjithashtu, jo çdo diferencë në trajtim është diskriminim, por vetëm ato që nuk kanë një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm. Pra, nëse për diferencën në trajtim konstatohet se ka një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, atëherë trajtimi ndryshe është i përligjur dhe nuk është i ndaluar nga ligji.

Bazuar në nenin 4, të LMD, përcaktohet se: “*1. Ky ligj zbatohet për të gjithë personat, që jetojnë dhe qëndrojnë në territorin e Republikës së Shqipërisë.*”

Sipas nenit 32, të LMD, përcaktohet se: “*1. Komisioneri ka kompetencë:a) të shqyrtojë ankesat nga personat ose grupet e personave që pretendojnë se janë diskriminuar, siç parashikohet në këtë ligj dhe në ligjin “Për barazinë gjinore në shoqëri”;.....3. Për shqyrtimin e ankesave që i drejtohen, komisioneri zbaton normat e parashikuara në Kodin e Procedurave Administrative, me përjashtim të procedurave që parashikohen nga ky ligj.*”

Referuar nenit 33, të LMD, përcaktohet se: “*1. Një person ose grup personash që pretendojnë se janë diskriminuar, ose një organizatë me interesa legjitime që pretendon diskriminim në emër të një personi apo grupi personash, mund të paraqesë ankesë së bashku me provat e disponueshme para komisionerit, me shkrim ose, në raste përjashtimore, gojarisht, në mënyrë që të mund të mbahet procesverbal.*”

Bazuar në nenin 3, pika 7, të Kodit të Procedurave Administrative, përcaktohet se: “*7. “Palë” është: a) çdo person fizik ose juridik, i cili ka të drejtë ose interes legjitim të drejtpërdrejtë në një procedurë administrative, siç përcaktohet në nenin 33, pika 1, të këtij Kodi;*”

Bazuar në nenin 3, pika 8, të Kodit të Procedurave Administrative, përcaktohet se: “8. *Person është çdo person fizik, juridik, si dhe çdo subjekt i së drejtës, sipas legjislacionit në fuqi.*”

Bazuar në nenin 4, të LMD të marrë së bashku me nenin 3, pika 8, të Kodit të Procedurave Administrative, janë subjekte të ligjit dhe mund t’i drejtohen Komisionerit të gjithë personat fizikë dhe juridikë, si dhe çdo subjekt i së drejtës i parashikuar nga legjislacioni në fuqi.

Nenet 32/a dhe 33/1, të LMD, i njohin të drejtën çdo personi ose grupi personash që pretendojnë se janë diskriminuar, ose organizate me interesa legjitime që pretendon diskriminim në emër të një personi apo grupi personash, për të paraqitur ankesë para Komisionerit. Këto dispozita të marra së bashku me nenin 3, pika 8, të Kodit të Procedurave Administrative, kërkojnë që një person ose grup personash të kenë një interes legjitim të drejtëpërdrejtë në një procedurë administrative. Pra në rastin konkret, që ankuesit të legjitimohen si palë në procedurën administrative para Komisionerit duhet që të kenë një interes legjitim të drejtëpërdrejtë.

Ankuesi pretendon se është diskriminuar si pasojë e prishjes së objektit rulotë, në të cilin së bashku me bashkëshorten ka ushtruar prej vitesh aktivitetin si shitës ambulant në plazhin e Velipojës. Trajtimin diskriminues të cilit pretendon se i është nënshtruar ankuesi e lidh me faktin që ai duhet të mbështetet pasi po mbijeton me mundësitë e tij dhe duke paguar çdo taksë në shtet lidhur me aktivitetin e tij.

Bazuar në aktet e administruara, Komisioneri konstaton se, në radhë të parë pala ankuese nuk ka depozituar asnjë fakt ose provë, në lidhje me veprimet diskriminuese të pretenduara të ngritura kundër subjektit që ka paraqitur ankesën, IKMT. Ankuesi pretendon se nuk ka marrë asnjë njoftim paraprak në lidhje me veprimet e ndërmarra nga subjekti kundër të cilit ka paraqitur ankesën.

Referuar dokumentacionit të depozituar nga ankuesi në mbështetje të pretendimeve të paraqitura në ankesën e tij, konstatohet se, kioska në plazhin e Velipojës e cila pretendohet se është shembur dhe shkatërruar nga ana e subjektit kundër të cilit ankuesi ka paraqitur ankesën, IKMT dhe ushtrimi i aktivitetit si shitës ambulant figuron në emër të shtetases Sh.K dhe jo të ankuesit A.K.

Pavarësisht se nuk është depozituar asnjë dokumentacion për të provuar marrëdhënien që ekziston midis ankuesit dhe shtetases Sh.K, Komisioneri vlerëson se, për sa kohë që ankuesi nuk është personi i cili ka ushtruar aktivitetin si shitës ambulant në kioskën, e cila pretendohet se është shembur dhe shkatërruar nga subjekti kundër të cilit është paraqitur ankesa, ankuesi nuk ka një interes legjitim të drejtëpërdrejtë dhe rrjedhimisht ai nuk legjitimohet për paraqitjen e ankesës.

Pavarësisht konstatimit të bërë më sipër lidhur me mungesën e legjitimitit të ankuesit për të paraqitur ankesën objekt shqyrtimi, Komisioneri konstaton se, ankuesi nuk parashtron fakte apo rrethana nga të cilat të mund të prezumohet se sjellja e IKMT, bazohet apo ka si shkak, aftësinë e kufizuar, të cilën ankuesi e ka pretenduar si shkak diskriminues. Ankuesi nuk ofron asnjë shpjegim se si faktet për diskriminimin e pretenduar prej tij kanë lidhje/ndërveprojnë me shkakun e aftësisë së kufizuar.

Si rregull, në lidhje me shkakun e pretenduar të diskriminimit, pala ankuese duhet të provojë në radhë të parë se, shkakun e pretenduar është një shkak që gëzon mbrojtje sipas ligjit, dhe në radhë të dytë duhet të provojë ekzistencën e tij. Megjithatë, vetëm identifikimi i një ose më shumë shkaqeve, të cilat mbrohen në mënyrë të shprehur nga ligji, nuk është e mjaftueshme për të ngritur një pretendim për diskriminim. Personi i cili pretendon se është diskriminuar për një ose më shumë se një, nga shkaqet e mbrojtura, duhet të parashtojë fakte nga të cilat mund të prezumohet se ka një diferencë në trajtim dhe se kjo diferencë në trajtim pretendohet se ka si bazë shkakun ose shkaqet e mbrojtur/a. Bazuar në përkufizimin që ligji i bën diskriminimit, jo çdo sjellje e kundërshtuar për paligjshmëri, është një sjellje diskriminuese. Një sjellje diskriminuese në çdo rast është një sjellje e paligjshme, por jo çdo sjellje e paligjshme konsiderohet diskriminuese.

Në thelb pala ankuese ka ngritur pretendime për veprime të paligjshme nga ana e IKMT, duke theksuar se objekti rulotë, është shembur dhe shkatërruar pa një njoftim paraprak nga ana e subjektit kundër të cilit ka paraqitur ankesën, se objekti është prishur pa praninë e tij dhe se gjatë prishjes së objektit i është shkatërruar edhe malli që ka patur në rulotë. Në këtë kontekst, Komisioneri vlerëson se, subjekti i cili është cenuar nga veprimet e pretenduara si të paligjshme të kryera nga ana e IKMT, duhet t'i drejtohet organit epror administrativ (në rast se ka një të tillë dhe legjislacioni në fuqi parashikon ankimin administrativ) ose organeve kompetente gjyqësore.

Në këto kushte, Komisioneri vlerëson se, nuk hyn në kompetencën e këtij institucioni, shqyrtimi i pretendimeve që ankuesi ka ngritur kundër IKMT, për sa kohë që ato nuk mund të konsiderohen pretendime për diskriminim, sipas parashikimeve të ligjit nr.10221, datë 04.02.2010 "*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*", të ndryshuar.

Në përfundim të shqyrtimit paraprak të ankesës, bazuar në nenin 33, pika 4, gërma "b", të ligjit nr.10221, datë 04.02.2010 "*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*", të ndryshuar, Komisioneri arrin në përfundimin se, ankesa e paraqitur nga ankuesi A.K kundër IKMT, nuk mund të pranohet, pasi është e papajtueshme me dispozitat e ligjit dhe për rrjedhojë nuk mund t'i nënshtrohet procedurave të mëtejshme të parashikuara në ligj për shqyrtimin e saj.

PËR KËTO ARSYE :

Bazuar në nenin 32/1/a , nenin 33, pika 4, gërma “b” të ligjit nr.10 221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I :

1. Mospranimin e ankesës Nr. 96 regj., datë 03.05.2024, të paraqitur nga z. A.K kundër Inspektoriati Kombëtar i Mbrojtjes së Territorit.
2. Kundër këtij vendimi lejohet ankim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijani.

KOMISIONERI

Robert GAJDA

Shkaku: Aftësia e kufizuar
Fusha: Të mira dhe shërbime
Lloji i vendimit: Mospranim